

Milián Orsolya: Pszichiátriai romaválasztás (És-szemle)

Lehet, a többi párt is jobban járna, ha ezen túl kampányaikban több figyelmet fordítanának a pszichiátriai és elmegyógyintézetek berkeiben rejtőzködő szavazók megnyerésére

Élet és irodalom / 3. Szám, 2003 január 17., Ára: 288 Ft.

1.

Bizonyára fel lehetne fedezni a logikának valamely törvényét abban, hogy bizonyos árak évnek fordultával nőnek. Efféle kutatásokkal nem vagyok hajlandó foglalkozni, de amíg az ünnepi dupla-szám árát racionálisnak tartottam, az idej 288-as küszöböt aprócska túlzásnak érzem. Ráadásul valahogy vékonykább is az És, legalábbis ehéten. Olyan ez, mint valamely elit-hostess (majdnem kurvát írok, de aztán mégsem): soványabb, ellenben drágább. Mennyiségi növekedés tehát egyáltalán nem áll a háttérben, minőségi sem, mert az maradt a régi ben.

2.

Ahogy az átkos hírnév menekvésre készítet. Aki teheti, fusson Madeira szigetére, és alakuljon át szűk ellenségképpel rendelkező mizantróppá. Legyen neki ellensége a média, a sajtó, az irodalomtörténész, a publicista, netán az író társ. Mindazonáltal ne higgye el nagyon azt, hogy teljes sikerrel kerülte el azon embereket, akik azonosíthatják kilétét, és esetleg írhatnak is róla. A véletlenszerűség törvényének dinamikája ugyanis képes előállítani azt a szituációt, mikor is egy (a) Nobel-díjas író és egy És-szerkesztő önnön – és egymás – életét veszélyeztetve találkozik valamely zebra kellős közepén. Egy efféle találkozásból többé-kevésbé egyenesen következik az, hogy a Kertész-Váncsa meeting (plusz az asszonyok) az És első oldalán kerül a nyilvánosság elé. A narrátor fokhagymaszagú szubjektuma mindenesetre meggyőzően mutatja azt a tényt, hogy a Nobel-díj nem alakította Kertészünket semmiféle vámpírszerű képződménnyé, mi több, fölöttébb toleráns beszélgetőpartnernek nevezhető.

3.

És-ünk irodalma meglehetősen vékonyan csordogál a jelen számban, a politika-társadalom-közélet viszi a lapot. Azaz az ún. élet. Mely életnek első darabja az Országos Cigány Önkormányzat választási cirkusza, helyszíni riport formájában. A botrányos ügyetet személy szerint komédiának látom, legott. Igen erős helyzeti komikummal bír például az, hogy bizonyos „balos” elemekről kiderül, lelki szempontból hasadt elemeknek tekinthetők. A 200 ember 217 voksa ugyanis akkor és csakis akkor tükrözheti a valóságot, ha az a 17 „fölös” voks olyan emberfőktől származik, akik magukat kettő darabban látják. Persze megeshet, hogy egyetlen ember önmagában véve is képes efféle mutatványra: eladdig jutott a skizofréniában, hogy tizenhét ént tud magáénak. Mindenképpen megnyugtató ebben az esetben az, hogy ez a többszörös hasadás nincs az egységnek híjával, hiszen a szavazati azonosság mégiscsak valamiféle szubjektumon belüli összetartást mutat. Egy cigány az néha min. kettő, néha tizenhét, a fő, hogy tudják ezt kezelni. Par exemple úgy, hogy a szavazás eredményeit hitelesnek fogadják el. Lehet, a többi párt is jobban járna, ha ezen túl kampányaikban több figyelmet fordítanának a pszichiátriák és elmegyógyintézetek berkeiben rejtőzködő szavazók megnyerésére.

(A fotón roma vezetők, még együtt, együtt a bánatban)

4.

Úgy tűnik, a morál-vita nemcsak a tavalyi év És-termését leírni tudó problémafelvetés, de 2003-ban is újra meg újra elő fog jönni különböző formákban. A formai váltásokkal nincsen is baj, magam legföljebb néminemű tartalmi újhodást várnék lassacskán. Teszem azt, a Medgyessy-ügy, illetve a politika és erkölcs viszonyának untig taglalása helyett szélesíteni lehetne a horizontot. Jöhetne olyan

morálfilozófiai értekezés, ami kicsit tovább lát az orránál, a magyar politikai ugarnál. De ha nem, hát nem. **Eörsi** ezúttal Nádas Péter és Bojtár Endre hozzászólását olvassa, fő kritikája arra irányul, hogy nem feltétlenül célszerű hozzáállás a morálról olyképpen gondolkodni, miszerint ez benne lenne az állam által alkotott törvényekben. Lévén, ha van is benne, akkor is csak egyféle meggyőződést tükröz – valószínűleg azt, amit az éppen erősebb diktál. Az erősebb erkölcs pedig nem mindig meríti ki a kategorikus imperatívusz elvét. Az írás legszebb részlete: „Nádas imént idézett tétele, amely Nádas imént idézett tétele...”. Q. e. d.

5.

Politika és erkölcs szétválasztásáról ír Bozóki András is, Kis János karácsonyi írását és a Medgyessy-botrány körüli politikai helyzet rövid elemzését használva fel apropónak. Ebből kiderül, hogy a Kis-féle „erkölcsi minimum” fogalma úgy elhibázott, ahogy van. Ilyen nem is létezik, vagy ha igen, akkor minimum meghatározhatatlan.

6.

Ha az élet-rész él (és élni fog), az irodalmi oldalak meglehetősen sorvatagok. Ilyenre mondja azt az egyszeri ember, hogy semmi jó. Kivéve természetesen az újabb Szív Ernő-tárcát, „a férfiak milyenek” témában.